

Na podlagi četrtega odstavka a28.b člena Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45 /08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21 in 44/22) ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izdaja

PRAVILNIK

O SPREMLJANJU STANJA KMETIJSKIH TAL

1. člen

(vsebina)

(1) Ta pravilnik za spremljanje stanja kmetijskih tal določa obseg in način vzorčenja kmetijskih tal, parametre za spremljanje stanja kmetijskih tal, metodologijo vzorčenja tal in analiziranja vzorcev tal, način zagotavljanja kakovosti ter vsebino poročila o stanju kmetijskih tal.

(2) Spremljanje stanja kmetijskih tal iz prejšnjega odstavka obsega:

- krovno spremljanje stanja kmetijskih tal in
- spremljanje stanja kmetijskih tal.

2. člen

(pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, pomenijo:

1. enota vzorca tal je del tal, ki se pri vzorčenju odvzame z opremo za jemanje vzorcev iz posamezne globine tal za pripravo združenega vzorca tal;
2. GERK je grafična enota rabe kmetijskega gospodarstva;
3. vzorčno mesto za vzorčenje tal je prostorsko določeno območje tal, kjer se na več odzemnih mestih odvzemajo vzorci tal;
4. vzorec tal je vzorec, sestavljen iz več enot tal, odvzetih na vzorčnem mestu, in homogeniziran tako, da odraža povprečne kemijske, fizikalne in morfološke lastnosti celotnega vzorčnega mesta na določeni globini in s tem zagotavlja reprezentativnost vzorčnega mesta.

3. člen

(način in obseg vzorčenja kmetijskih tal za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal)

(1) Vzorčenje kmetijskih tal za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal iz prve alineje drugega odstavka 1. člena tega pravilnika se izvaja na vzorčni mreži 1x1 km. Vzorčenje kmetijskih tal za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal iz prve alineje drugega odstavka 1. člena tega pravilnika vključuje načrtovanje, izbiro in določitev vzorčnih mest za spremljanje stanja kmetijskih tal.

(2) Vzorčenje kmetijskih tal iz prejšnjega odstavka se izvaja na kmetijskih zemljiščih enkrat letno na najmanj 30 izbranih vzorčnih mestih izmed vseh vzorčnih mest, določenih v vzorčni mreži iz prvega odstavka tega člena. Vzorčenje kmetijskih tal za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal iz prejšnjega odstavka se izvede na način iz Priloge 1, ki je sestavni del tega pravilnika.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se vzorčenje kmetijskih tal iz prvega odstavka tega člena za potrebe ugotavljanja degradacije kmetijskih tal izvaja na najmanj 15 izbranih vzorčnih mestih izmed vseh vzorčnih mest, določenih v vzorčni mreži iz prvega odstavka tega člena.

(4) Vzorčno mrežo iz prvega odstavka tega člena lahko izvajalec javnega pooblastila za krovno spremljanje kmetijskih tal dopolni tudi z dodatnimi vzorčnimi mesti, če se izkaže, da je treba na določenem območju vzorčenja iz prejšnjega odstavka zagotoviti podrobnejše spremljanje stanja kmetijskih tal za potrebe ugotavljanja degradacije kmetijskih tal na več vzorčnih mestih.

(5) Vzorčenje kmetijskih tal iz prvega odstavka tega člena se v posameznem opazovanem letu izvede med 1. marcem in 31. oktobrom. Vzorčenja kmetijskih tal iz tretjega in četrtega odstavka tega člena se izvaja v celotnem koledarskem letu.

(6) Pri naslednjih vzorčenjih kmetijskih tal se vzorčenje kmetijskih tal na istih vzorčnih mestih izvede v približno istem času kot pri prvem vzorčenju kmetijskih tal in z enako pokrovnostjo tal na posameznem vzorčnem mestu, če je to mogoče.

(7) Pri vzorčenju kmetijskih tal iz prvega, tretjega in četrtega odstavka tega člena je treba na izbranih vzorčnih mestih na kmetijskih zemljiščih upoštevati vrsto dejanske rabe iz predpisa, ki ureja evidenco dejanske rabe kmetijskih zemljišč, in sicer tiste, ki se nanašajo na kmetijska zemljišča ter barja, trstičja in ostala zamočvirjena zemljišča, na katerih se izvaja kmetijska dejavnost.

(8) Nosilec javnega pooblastila za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal iz zakona, ki ureja kmetijstvo, najpozneje do 28. februarja tekočega leta pripravi letni načrt vzorčenja in analiziranja tal za krovno spremljanje kmetijskih tal, vključno z naborom parametrov iz 7. člena tega pravilnika in ga posreduje ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo.

4. člen

(način in obseg vzorčenja kmetijskih tal za spremljanje stanja kmetijskih tal)

(1) Vzorčenje kmetijskih tal za spremljanje stanja kmetijskih tal iz druge alineje drugega odstavka 1. člena tega pravilnika se izvede na način iz Priloge 1 tega pravilnika.

(2) Vzorčenje kmetijskih tal iz prejšnjega odstavka se izvede med 1. marcem in 31. oktobrom tekočega leta.

(3) Pri naslednjih vzorčenjih kmetijskih tal iz prvega odstavka tega člena se vzorčenje kmetijskih tal na istih vzorčnih mestih izvede v približno istem času kot pri prvem vzorčenju tal in z enako pokrovnostjo tal na posameznem vzorčnem mestu, če je to mogoče.

(4) Pri vzorčenju kmetijskih tal iz prvega odstavka tega člena je treba na izbranih vzorčnih mestih na kmetijskih zemljiščih upoštevati vrsto dejanske rabe iz predpisa, ki ureja evidenco dejanske rabe kmetijskih zemljišč, in sicer tiste, ki se nanašajo na kmetijska zemljišča, ter barja, trstičja in ostala zamočvirjena zemljišča, na katerih izvaja kmetijska dejavnost.

5. člen

(določitev vzorčnega mesta in globine vzorčenja za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal)

(1) Vzročno mesto za vzorčenje kmetijskih tal za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal iz prvega odstavka 3. člena tega pravilnika je površina tal znotraj kroga s polmerom najmanj 10 m, ki se opredeli s koordinatami vzorčenja (X, Y ali e, n), pri čemer morajo biti na vsakem vzorčnem mestu upoštevana talni tip in podnebne razmere.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek je površina na vzorčnem mestu zaradi različnih ovir na vzorčnem mestu, kot so stavbe, skale, vodne površine, tlakovane ali z drugimi materiali utrjene površine, ali zaradi načina obdelave na kmetijskem zemljišču, kot npr. pasovni način obdelave v sadovnjakih ali vinogradih, lahko tudi manjša, vendar ta ne sme biti manjša od 100 m².

(3) Vzročno mesto iz prvega odstavka tega člena se ob naslednjih vzorčenjih lahko prestavi, če se izkaže, da na prvotno določenem vzorčnem mestu odvzem vzorcev tal v skladu s tem pravilnikom ni več mogoč.

(4) Vzorci tal za potrebe krovnega spremljanja stanja kmetijskih tal in ugotavljanja degradacije kmetijskih tal se na vzorčnem mestu odvzamejo na globinah, ki so glede na vrsto dejanske rabe iz sedmega odstavka 3. člena tega pravilnika in glede na vrsto rastline, ki se goji na kmetijskem zemljišču v času vzorčenja kmetijskih tal, opredeljene v Prilogi 2, ki je sestavni del tega pravilnika.

6. člen

(določitev vzorčnega mesta in globine vzorčenja za spremljanje stanja kmetijskih tal)

(1) Vzročno mesto za vzorčenje kmetijskih tal za spremljanje stanja kmetijskih tal iz prvega odstavka 4. člena tega pravilnika je površina tal znotraj GERK, ki ne sme biti manjša od 25 m², in od roba zemljišča minimalno oddaljena 3 do 5 m. Vzorčno mesto se opredeli z GERK ali s koordinatami vzorčenja (X, Y ali e, n).

(2) Vzorci tal se na vzorčnem mestu odvzamejo na globinah, določenih v Prilogi 2 tega pravilnika.

7. člen

(parametri za spremljanje stanja kmetijskih tal)

(1) Parametri za spremljanje stanja kmetijskih tal iz drugega odstavka 1. člena tega pravilnika so osnovni pedološki parametri iz zakona, ki ureja kmetijstvo.

(2) Parametri za spremljanje stanja kmetijskih tal iz prve alineje drugega odstavka 1. člena tega pravilnika za ugotavljanje degradacije kmetijskih tal so:

- a) za spremljanje biotskih lastnosti tal parametri raziskav in študij, ki se nanašajo na spremljanje biotskih lastnosti tal, če so te na voljo;
- b) za spremljanje erozije tal vizualna ocena na prisotnosti erozije tal;
- c) za spremljanje vsebnosti težkih kovin in drugih onesnaževal v tleh parametri iz predpisa, ki ureja mejne, opozorilne in kritične emisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh;
- č) za spremljanje zakisanja tal Ph;
- d) za spremljanje zbitosti tal:
 - prostorninska gostota,
 - odpornost tal na prodiranje konice korenine (npr. z uporabo penitrometra).

8. člen

(metodologija in način vzorčenja kmetijskih tal)

(1) Način vzorčenja kmetijskih tal je določen v Prilogi 1 tega pravilnika.

(2) Vzorca tal se ne sme vzeti med ali takoj po obdobju suše, ki traja več kot 30 dni, ali ko so tla zmrznjena, poplavljena, prekrita s snegom ali nasičena z vodo.

(3) Vzorec tal iz posamezne globine tal je glede na velikost vzorčnega mesta sestavljen iz 10 do 25 enot vzorca tal, odvzetih na istem vzorčnem mestu. Za posamezni vzorec tal se odvzame 2 do 3 kg svežih tal. Če to ni mogoče, je treba razloge za odvzem manjših količin svežih tal navesti v poročilu iz 12. člena tega pravilnika.

(4) Na vzorčnem mestu je za potrebe vzorčenja kmetijskih tal za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal treba narediti:

- fotografijo vzorčnega mesta. Če so tla na vzorčnem mestu heterogena, se naredi več fotografij, ki se priložijo v poročilu iz 12. člena tega pravilnika;
- fotografijo sond z vzorci tal, če se vzorci tal odvzamejo s sondo.

(5) Odvzeti vzorci tal morajo biti zavarovani pred dnevno svetlobo in od odvzema do oddaje v laboratoriju tal shranjeni v embalaži v skladu s standardom SIST ISO 18400-105 ali drugim enakovrednim standardom Evropske unije ali mednarodno priznanim standardom.

9. člen

(laboratorijsko analiziranje vzorcev kmetijskih tal)

(1) Za analize vzorcev tal se uporabljajo analizne metode, vključno z laboratorijskimi in terenskimi metodami, ki so validirane in dokumentirane v skladu s standardom SIST EN ISO /IEC 17025, drugim enakovrednim standardom Evropske unije ali drugim enakovrednim mednarodno priznanim standardom.

(2) Za analize osnovnih pedoloških parametrov tal iz prvega odstavka 7. člena tega pravilnika in parametrov za spremljanje vsebnosti težkih kovin in drugih onesnaževal v tleh iz točke c) drugega odstavka 7. člena se uporabljajo standardi, kot so določeni v pravilniku, ki ureja monitoring kakovosti tal.

(3) Priprava vzorcev tal poteka po postopku v skladu s standardom SIST ISO 11464, SIST EN 16179, drugim enakovrednim standardom Evropske unije ali drugim enakovrednim mednarodno priznanim standardom.

(4) Izvedba vzorčenja kmetijskih tal se opravi v skladu s standardom SIST ISO 18400-203, SIST ISO 18400-205, z drugim enakovrednim standardom Evropske unije ali drugim enakovrednim mednarodno priznanim standardom.

(5) Pred analizo je treba vzorce tal pripraviti v skladu s standardom SIST ISO 11464, SIST EN 16179, drugim enakovrednim standardom Evropske unije ali drugim enakovrednim mednarodno priznanim standardom, razen če v standardih za določevanje posameznih parametrov ni navedeno drugače.

(6) Za pripravo vzorca tal za analizo arzena (As), bakra (Cu), kadmija (Cd), kroma (Cr), niklja (Ni), svineca (Pb), živega srebra (Hg), cinka (Zn), kobalta (Co) in molibdena (Mo) se uporablja standard SIST ISO 11466, SIST EN 16174, SIST ISO 12914, drug enakovreden standard Evropske unije ali drug enakovreden mednarodno priznani standard.

(7) Za pripravo vzorca tal za analizo nevarnih snovi v tleh, ki so aromatske spojine, policiklični aromatski ogljikovodiki, poliklorirani bifenili, insekticidi na bazi kloriranih ogljikovodikov, druga fitofarmacevtska sredstva in ogljikovodiki, ki izvirajo iz nafte (mineralna olja), določenih v skladu s predpisom, ki ureja mejne, opozorilne in kritične imisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh, se uporablja standard SIST ISO 14507, SIST EN 16179, drug enakovreden standard Evropske unije ali drug enakovreden mednarodno priznani standard.

(8) Rezultati analiz osnovnih pedoloških parametrov se podajajo na zračno suh vzorec.

10. člen

(zagotavljanje kakovosti za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal)

(1) Nosilec javnega pooblastila za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal iz zakona, ki ureja kmetijstvo, pri terenskem vzorčenju in laboratorijskih analizah iz tega pravilnika izvaja kontrolo kakovosti in zagotavlja kakovost opravljenega dela v skladu s pogoji, določenimi v pravilniku, ki ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati nosilec javnega pooblastila za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal.

(2) Kontrola kakovosti se zagotavlja z rednimi in doslednimi pregledi za zagotovitev celovitosti, pravilnosti in popolnosti podatkov, identifikacijo in obravnavo napak ter dokumentacijo in arhiviranjem vseh postopkov in opravil.

11. člen

(zagotavljanje kakovosti za spremljanje stanja kmetijskih tal)

(1) Nosilci javnega pooblastila za spremljanje stanja kmetijskih tal iz zakona, ki ureja kmetijstvo, pri terenskem vzorčenju in laboratorijskih analizah iz tega pravilnika izvajajo kontrolo kakovosti in zagotavljajo kakovost opravljenega dela v skladu s pogoji, določenimi v pravilniku, ki ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati nosilec javnega pooblastila za spremljanje stanja kmetijskih tal.

(2) Kontrola kakovosti se zagotavlja z rednimi in doslednimi pregledi za zagotovitev celovitosti, pravilnosti in popolnosti podatkov, identifikacijo in obravnavo napak ter dokumentacijo in arhiviranjem vseh postopkov in opravil.

12. člen

(vsebina poročila o stanju kmetijskih tal za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal)

(1) Poročilo o stanju kmetijskih tal za krovno spremljanje kmetijskih tal vsebuje podatke o opravljenih analizah kmetijskih tal. Podatki o analizah kmetijskih tal morajo biti opremljeni tudi s slikovnimi oziroma grafičnimi podatki o opravljenem delu.

(2) Poročilo iz prejšnjega odstavka vsebuje zlasti:

- a) opis metodologije vzorčenja,
- b) število vzorčenj kmetijskih tal,
- c) seznam vzorčnih mest, ki so bili predmet vzorčenja tal,
- č) obseg analiz pedoloških parametrov,
- d) obseg analiz parametrov za ugotavljanje degradacije kmetijskih tal, če gre za ugotavljanje degradacije kmetijskih tal,
- e) način vzorčenja tal ter uporabljene metode vzorčenja tal in analizne metode osnovnih pedoloških parametrov,
- f) način vzorčenja tal, uporabljene metode vzorčenja tal in analizne metode parametrov ter vizualne ocene, če gre za ugotavljanje degradacije kmetijskih tal,
- g) podrobnejšo analizo opravljenih aktivnosti v letu, in
- h) podatke o izvajalcih, ki so sodelovali pri izvedbi zahtev iz tega odstavka.

(3) Poročilo o stanju kmetijskih tal za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal mora vsebovati tudi finančno poročilo spremljanja stanja kmetijskih tal za čas trajanja javnega pooblastila.

(4) Poročilo o stanju kmetijskih tal za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal se lahko dopolni z dodatnimi vsebinami, če to izhaja iz potreb, ki izhajajo iz zakona, ki ureja kmetijstvo, obveznosti, ki izhajajo iz predpisov Evropske unije oziroma mednarodnih obveznosti, specifičnih razmer na terenu ali zaradi specifičnih potreb ugotavljanja stanja kmetijskih tal, kar je treba strokovno obrazložiti in prikazati v ločenem poglavju v poročilu.

13. člen

(vsebina poročila o stanju kmetijskih tal za spremljanje stanja kmetijskih tal)

(1) Poročilo o stanju kmetijskih tal za spremljanje stanja kmetijskih tal vsebuje podatke o opravljenih analizah kmetijskih tal. Podatki o analizah kmetijskih tal morajo biti opremljeni tudi slikovnimi oziroma grafičnimi podatki o opravljenem delu v preteklem obdobju.

(2) Poročilo iz prejšnjega odstavka vsebuje zlasti:

- a) opis načina odvzema vzorcev tal,
- b) število vzorčenj kmetijskih tal,
- c) seznam vzorčnih mest, ki so bili predmet vzorčenja tal,
- č) uporabljene analizne metode osnovnih pedoloških parametrov,
- d) opisi stanja kmetijskih tal.

(3) Poročilo o stanju kmetijskih tal za spremljanje stanja kmetijskih tal se lahko dopolni še z drugimi vsebinami, ki se predhodno uskladijo nosilcem javnega pooblastila za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal.

(4) Poročila se posredujejo do 30. oktobra tekočega leta ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo in nosilcu javnega pooblastila za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal.

KONČNA DOLOČBA

14. člen

(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-210/2022/16

Ljubljana, dne 8. julija 2022

EVA 2021-2330-0021

Irena Šinko
ministrica
za kmetijstvo, gozdarstvo in
prehrano

[Priloga 1: Vzorčenje kmetijskih zemljišč za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal in za spremljanje stanja kmetijskih tal](#)

[Priloga 2: Preglednica: Oznaka vzorca glede na globine vzorčenja tal in rabo tal](#)